

ТЕШЊАРСКЕ ПЛАСОВИШТА

ГОДИНА XXXII

12. АВГУСТ 2018.

БРОЈ 54

Кише није било

ЗАШТО ВОЛИМ ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ

Гледати са стране Тешњарске вечери значи старити по програму који не мора увек бити гори од пуког старења. Писати о њима, понекад, значи тражити fine речи тамо где је другима довољна псовка или баналан комплимент, какав се обично даје шанкерицама које изгледају нешто боље од Дракуле. Писати континуирано о догађајима током Тешњарских вечери значи, пак, да сте опасно далеко од дражи овог света, или да сте се „магијом љубави“ претворили у досадан комад кућног намештаја званог веран муж.

Често нико не зна шта хоће од Тешњарских вечери, стало им је тек да оне буду занимљивије од њихових живота. Како никада нисам превише очекивао од њих неголи од ЦЕЗ или АБРО феста, задовољан сам ако моје апетите програмских шема Тешњарских вечери превише не гњаве.

О томе какве су биле и како су организационо протекле овогодишње 32. у низу Тешњарске вечери у граду на Колубари остављамо на суд конзументима и организаторима истих, да расправе и оцене. За тако што имају читаву годину – до следећих.

Да је ове године било много разноврсних и раскошних програма – било је, да је било пропуста – било је и њих, али, углавном памтимо завршнице, а касније, касније се све своди на пуку статистику.

Завршницу, пред овогодишње спуштање застава Тешњарских вечери, обележила су два занимљива програмска догађаја. Један на, некада официјелној сцени Тешњарских вечери, Кеју Колубаре – Музикависта, вокално-инструментално, сценско и драмско дело „КРУГ“ аутора Владимира Пухалца и у суботњи претпоноћни сат, на вечерњој сцени летње баште Дома Војске – адаптиране ПРИПОВЕТКЕ ЈЕДНОГ КАПЛАРА Бранислава Нушића, које нам је приповедао изврсни Зоран Ћосић, глумац – члан ансамбла Народног позоришта у Београду уз музичку подршку свој супруге Нине Ћосић.

Ваљало је погледати али и послушати оба програмска садржаја.

У то име, до следећих 33. тешњарских вечери, желимо вам више здравља, неизмерног успеха на сваком плану и много личне среће.

Живели!!!

М. Мандић

ПОЗОРИШНИ ПРОГРАМИ

Богат позоришни програм обележио је из вечери у вече 32. Тешњарске вечери. На локацијама сцена летње позорнице ПИНОКИО и баште Дома Војске протеклих дана одиграно је десетак представа за децу од којих би требало забележити ИВИЦУ И МАРИЦУ, КО СЕ БОЈИ ВУКА ЈОШ (деградско дејче позориште ТАЛИЈА), КАПЕТАН ЏОН ПИПЛФОКС у извођење корисника дневног боравка деце са посебним потребама, ЛЕТО У ЈЕДНОЈ НЕОБИЧНОЈ ШУМИ, ПИНОКИЈЕВУ ЛЕТЊУ ПЛЕСАОНИЦУ, УСПАВАНУ ЛЕПОТИЦУ, АВАНТУРЕ ВИТЕЗА ТРАПАВОГ, СЕМАФОРКА и ЧОКОЛАДНУ ЗАВРЗЛАМУ.

Труд, ентузијазам и посвећеност, како организатора тако и извођача био је на највишем могућем нивоу. Надамо се да ће тако бити и у будуће.

ПРОМОЦИЈА У „ДВОРИШТУ“

„Маги – Као да је била некад“ је биографија Маргите Стефановић, хероине југословенске rock'n'roll сцене и клавијатуристкиње бенда „Екатарина велика“. Након пројекције филма у ком глумци читају одломке из ове књиге, писац је изложио разлоге због којих је написао ову биографију, начине којима је долазио до истинитих информација и описао тренутке дружења са Маги. Душан Весић је истакао да је цео Магин живот био борба против страха који се она трудила да победи, а који је, услед те борбе, постајао све већи.

Осим приче о принцези домаће рок сцене, аутор је говорио и о разлозима пропасти југословенске средње класе, класе којој су припадали чланови ЕКВ-а. Такође, он се осврнуо и на поетику ЕКВ-а која је веома значајна и вечна јер допушта свима да у њој развију свој лични доживљај стварности и закључио да је ова књига била неопходна због истине о животу и смрти легендарне Маги о којима су раније постојала опречна и контроверзна казивања.

Писац је уверен да ће ово дело бити одличан основ даљим проучаваоцима како Маргитиног живота и стваралаштва, тако и југословенског rock'n'roll-а.

Разговор са аутором је водила Ирена Карадаревић.

ТЕШЊАР У ТУРИЗМУ, ТУРИЗАМ У ТЕШЊАРУ

Вече пред затварање овогодишњег фестивала на платоу Десанкиног венца испред споменика нашој поетеси, одржано је већ традиционално вече и занимљива трибина, у организа-

цији Туристичке агенције НАЦИОНАЛ, о Тешњару и туризму у Тешњару. Туристички потенцијал постоји, потребно га је покренути и више искористити.

СВЕДОЦИ ВРЕМЕНА

У тешњарској Галерији отворена је ГОДИШЊА ИЗЛОЖБА ФОТОГРАФИЈА ФОТО-КЛУБА ВАЉЕВО.

У организацији наведеног клуба и Завода за заштиту споменика културе Ваљево, 22 аутора (Јовановићи, Дражић, Марковић...), као својеврсни сведоци и савременици времена, људи и простора који нас окружују, изложили су своје радове којих се и значајнији домаћи, али и страни излагачи, не би постидели.

ТРКА БЕБА

На простору СТОП-ШОП-а одржана је традиционална трка беба пузаћа, газаћа и тркаћа. Трку је поред многих спонзора подржао и Центар за ВТО Ваљевске опште болнице.

РЕВИЈА БОРИЛАЧКИХ ВЕШТИНА

У петак, пред препуним гледалиштем, на платоу испред Центра за културу Ваљево одржана је занимљива ревија борилачких вештина коју је организовао Рвачки клуб МЛАДОСТ и боксерски клуб МЕТАЛАЦ Ваљево. Било је заиста занимљиво за погледати.

**ТЕШЊАРСКИ
ГЛАСОМЦИ**

ВЕЧЕРИ ФОЛКЛОРА

Среда и четвртак били су резервисани, на некада водећем простору Ваљевског летњег фестивала – летњој позорници на кеју Колубаре, фолклору.

Наравно, представили су нам се музичари, играчи и певачи ваљевских фолклорних ансамбала (Абрашевић, Ђердан, Извор...).

Прво вече, било је посвећено Дечјем фолклору и њиховим одличним наступима, док су друге вечери наступили старији фолклорни ансамбли.

Као и увек концерти су били више него одлично посећени.

„ПРАВИМО МАСКЕ МНОГО ВЕЋЕ, ПРЕТВОРИМО СЕ У НЕШТО САСВИМ ТРЕЋЕ“

У организацији Предшколске установе „Милица Ножица“, учесници традиционалног маскенбала формирали су поворку која је са платоа испред Центра за културу кренула градом поред хотела Гранд, Десанкиног споменика, Карађорђевог уликом све до Градског трга где је представљена свака креација на радост многобројне деце и њихових најближих.

ЕТНО КУТАК

У Тешњарском Етно-кутку ваљевског летњег фестивала наш суграђанин, пензионисани професор Драган Недељковић, одржао је неколико занимљивих предавања о антропнимимима, туђицама, топонимима, оронимима, хидронимима и о поврћу.

СКЕЈТ-ПАРК ПЕЋИНА

Од пете вечери па све до завршетка 32. Тешњарских вечери, на мини полигону у парку Пећина, организована је школа ролера, са свакодневним тренинзима и такмичењем полазника школе, а у организацији Клуба екстремних спортова „Екстрем фемили 014“.

Тешњарски гласоноша се чита и на једрењу

Госи из Судана

У Истраживачкој станици и ове године изложба

ЛИКОВНИ ПРОГРАМИ

Шести и седми дан фестивала обележила су и два ликовна догађаја. Један у ИУС Трнавац а други у холу Центра за културу.

У Трнавцу свечано је отворена самостална изложба „Балкански пејзажи“ македонског сликара, академика Ангела Гавровског. Изложеним уљима на платну и картону, насталим протеклих двадесетак година, током ауторових боравака у Србији, доминирају пејзажи јесењих и пролећних мотива. Гавровски инспирацију, углавном, налази у природи.

Хол центра за културу поново оживљен мноштвом ликовних и радовима везаним за примењену уметност (костим, грнчарија...) полазника летњих ликовних радионица Центра за културу у Ваљево под називом „Културно лето“.

ТЕШЊАРСКЕ И У ХОЛУ ЦЕНТРА ЗА КУЛТУРУ

Петог дана 32. ТЕШЊАРСКИ ВЕЧЕРИ оживео је и простор Хола Центра за културу Ваљево.

Најпре је свечано представљен двоброј ГЛАСНИКА Међуопштинског историјског архива Ваљево у којем су објавили своје текстове др Милић Милићевић, др Владимир Кривошејев, др Душко Кузовић, Дејан Поповић, Милорад Радојчић... Иначе, овај историографски часопис напунио је 53 године свог излажења, од давне 1966. године до данас, без иједног прекида у излажењу. Финансира се из буџета Града Ваљева.

Након тога је отворена пригодна изложба под називом ТРГ ИВАНА ПРОШИНА У ВАЉЕВУ, ауторке Зорице Јеремић Шевић, вишег архивисте у ваљевском Архиву.

Занимљиво је нагласити да је рањени Иван Прошин Назаровић у брзом прегруписавању снага совјетске Црвене армије из Ужичког краја пут Сремског фронта, с краја новембра и почетком децембра месеца 1944. године, тешко рањен остао у Ваљево где је и умро. Сахрањен је 19. децембра 1944. године, на месту где се данас налази споменика др Миши Пантићу на Јадру.

ГРАДОНАЧЕЛНИК

гр Слободан Гвозденовић

Наредне године почиње изградња пута М4 до Непричаве и ауто-пута, потписан је уговор, очекује нас активирање индустријске зоне, долазак великог инвеститора, улагање у цевовод Стубо-Ровни, изградња канализације на Дивчибарама је почела. Теодосић треба у септембру наредне године да отвори камп, чекамо активирање Каленића да би изместили депонију. Коначно је завршена Шеста школа, Официрски дом додељен је Матичној библиотеци, очекујем да пројекат буде завршен у овој години како би конкурисали за средства.

Крајем прошле године донели смо правовремену одлуку којом смо сачували најстарије уметничко друштво у Граду, основано 1905. Од фебруара је ваљевски „Абрашевић“ свој на своме, што је преко две стотине аматера својим наступима оправдало на априлском концерту „И даље Абрашевић“ и мајским наступима на великој сцени Центра за културу.

Ове године до августа расписано је 80 јавних набавки а за целу 2016. год. било је укупно 40.

МУЗИЧКИ ПРОГРАМИ

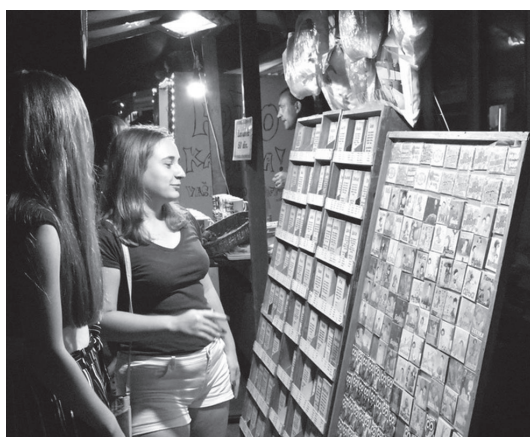
Уз већ забележене концерте на платоу испред Центра за културу, бележимо богат музички програм на неколико локација. На платоу испред ЦЗК гостовали су Јелена Розга и Јован Маљковић са својим БАЛКАН САЛСА БЕНДОМ, на сцени баште Дома Војске изведени су сјајни концерти У ЧАС ПРЕД ПОНОЋ Камерног хора Емануил и децјег хора Хаџи Рувим, ИЗМЕЂУ ЗВУКА И ДОДИРА - ваљевског Механичког балета, и концерт НОН-СТОП-ПОП Хора ВА Капела, док је на сцени Кеја на Колубари одржан занимљив концерт ВАЉЕВСКО МУЗИЧКО ВЕЧЕ наших - ваљевских музичара.

**ТЕШНАРСКИ
ПЛАНОЦИ**

ТЕШЊАРСКИ ФОТО ЗАПИС 2018. објективом Жељка Бошковића

ТЕУНАРСКИ
ДИАГНОЗА

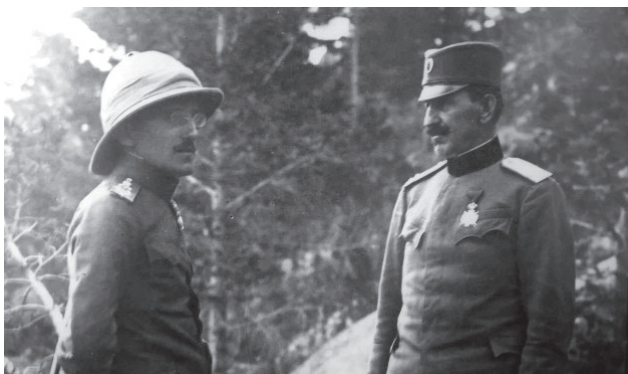
Сто година од Солуна

ДРИНСКА ДИВИЗИЈА

Дринска дивизија учествовала је у шест ратова, почев од првог и другог српско-турског рата, потом у рату против Бугарске, првом и другом балканском рату, и на крају у Првом светском рату, где су кроз бројне борбе и битке пронели славу српске војске.

Као седиште Дринске дивизије Ваљево је било војни центар и увек пуно војске.

На јесен у Ваљеву ће бити организована изложба и промоција књиге Снежане Ђенић о команданту Дринске дивизије генералу Крсти Смиљанићу „Хроника једног витешког живота“.

ВОЈИСЛАВ ТАНКОСИЋ

Војислав Воја Танкосић, рођен у Рукладама код Уба, познат као Војвода Танкосић, био је мајор српске војске, четнички војвода, један од оснивача Црне руке и учесник најважнијих историјских догађаја у Краљевини Србији, од Мајског преврата 1903. до Сарајевског атентата.

Према историјским подацима, Винстон Черчил се годину дана после

завршетка Бурског рата 1904. као новинар Оријент експресом од Цариграда до Лондона преко Београда враћао у Енглеску. Воз је у Београду имао паузу од више сати. Черчил се одлучио да прошета Београдом. Вест да се новинар који је пљувао по Србима налази у Кнез Михајловој улици дошла је до Воје Танкосића који се одмах упутио до кафане Грчка краљица. Војвода Танкосић пронашао је Черчила у поменутој кафани где га је уз псовке шамарао и запретио да ће га убити ако још нешто о Србима лоше напише као што је писао само зато што су Срби били наклоњени Бурма у рату против Британаца.

Рекли су...

Негде у склоништу између Љига, Лајковца и Лазаревца **Егон Ервин Киш**, аустроугарски војник и писац, написао је у дневнику поред осталог: „...тек у Србији 1914. схватио сам да је љубав малих народа према слободи јача сила од насиља, великих и моћних. Тек овде сам схватио да је неумитна сила – ВОЉА и она савлађује све. И да је слабост силе у томе што верује у силу.“

Командант савезничких трупа на Солунском фронту **Луј Франше Д'Епере**, маршал француске и почасни војвода српске војске: „Ко су ти јунаци који могу да се подиче да су заслужили једно од највећих одликовања на свету? То су сељаци, скоро сви, то су Срби, тврди на муци, трезвени, скромни, несаломиви, то су људи слободни, горди на своју расу и господари својих њива. Окупљени око свог краља и заставе за слободу земље, ти сељаци, без напора, претворили су се у војнике најхрабрије, најистрајније, најбоље од свих.“

Песму „Марш на Дрину“ компоновао је **Станислав Бинички** у Ваљеву почетком Првог светског рата у част победе српске над аустроугарском војском на Церу и помена погинулом команданту Гвозденог пука Миливоју Стојановићу Брки.

*Пој, њој, Дрино,
Причај роду ми
Како смо се храбро борили...*

приче из Ваљева

ОД ДАБИЋА ПОЉА ДО ДИВАЦА

Поводом 100 година од формирања ваздухопловства Краљевине СХС 1918. год. из ваздухопловне хронологије издвајамо:

– 9. август 1914. г. Ваздухопловна команда српске војске премештена је у Ваљево.

– 13. август 1914. г. српски авиони извиђали су аустроугарске мостобране на Сави и Дрини

– 27. август 1914. г. десила се прва ваздушна борба. Миодраг Томић, српски авијатичар полетео је у току Церске битке са аеродрома Дабића поље крај Ваљева, да би се изнад Мишара сусрео са аустроугарским пилотом који је био наоружан митраљезом. Од изненадне ватре из непријатељског авиона Томић је нашао спас у наглом понирању. После тог догађаја сви авиони српске и аустроугарске војске били су опремљени митраљезима чиме је отворено ново поглавље у историји рата и авијације.

– 15. август 1916. г. капетан пилот Миодраг Томић извршио је први борбени лет на Солунском фронту.

Света Протић, адвокат из Ваљева и резервни артиљеријски потпуковник на Солунском фронту учествовао је у летењу на авионима-извиђачима, ради осматрања ратних циљева на страни непријатеља, да би артиљерија касније ефикасније такве циљеве гађала.

Одликован је за ратне заслуге Карађорђевоом звездом са мачевима.

Учествовао је 1933. са пилотом Емилом Шмитом, др Пантом Јанковићем и другим угледним Ваљевцима у оснивању аероклуба на Дабића пољу у Ваљеву. Био је први председник клуба а учитељ Чедомир Милошевић потпредседник.

Данас Аероклуб Ваљево има преко 50 активних чланова који после 30 година паузе у овој години обнављају рад школе за моделаре. Ово лето одржали су промоцију моделарске секције и параглајдинга у Дивцима. До краја године биће одржана смотре моторних пилота, наредне уз помоћ Ваздухопловног савеза биће организована после вишедеценијске паузе и обука пилота јдриличара.

МУТВАК

"Где си, кума Дано? Што не свратиш?"

"У мутваку, ваздан у мутваку!" - одговарала је Дана Мирчић на комшијска испитивања и као правдајући се. И мада су се Мирчићи окумили само са једном тешњарском породицом, за већину је она била кума а понекад и мајсторица Дана, јер је њен супруг Ранко био опанчар и власник опанчарске радње у Тешњару. У дну дворишта њихове куће постојала је некад задана магаса за чување штављених кожа, разног занатског материјала и прибора. Три дрвена стуба, с предње стране магасе, придржавале су искошену надстрешницу покривену црепом.

Био је то кума Данин мутвак, односно, летња кухиња према тумачењу турске речи за кухињу, која у неким крајевима означава и оставу. Од јуна до краја октобра је под том надстрешницом кувала, месила и спремала зимницу на старинском штедњаку, који је положила дрвима. Сместили су се ту и астал са неколико хоклица, сандук за дрва и масиван долап, грдосија од ормара са дубоким полицама за свакојако посуђе.

Мирно су се низала лета и ране јесени уз шерпе и лонце, плехове и модле – дани од стаклених ћаса за слатко до бурета за кисели купус. Комшије су радо навраћале у њен мутвак, колико да посрчу кафу, презалогје комад гужваре или се осладе питом од трешања. Волела је она да ћерета вешто у говор умећући турцизме, стране и мање познате речи. "Тешко ли је на овом дуњалуку!", "Пржила сам мекике за фруштук.", "Загорела ми је шерпења.", "Цимента се улубила".

Сва тежина овог дуњалука свалила се на кума Данина плећа, кад је изненада остала удовица. Без деце и наследника, продала је кућу и радњу. С тугом се преселила у кућерак на почетку Душанове улице. Имала је ту и мале дворике обрасло купинама и рибизлама. Уочи селидбе поклањала је комшијама делове покућства и вишак посуђа. Очекивано, кума Данине огромне тегле за туршију, сито за брашно, модле за сулц и куглоф, наставили су своју службу у многим тешњарским кућама. Мутвачких дана радо су се сећале и о њима причале комшинице, и то кад крајем лета кувају слатко од луденица деделокорки, баш по кума Данином рецепту.

ТЕШЊАРСКИ
ПЛАСОМЦИ

КРЕДЕНАЦ

Масиван креденац од ораховине био је главна институција у кухињском султанату старе дедине куће у Тешњару. Изгледао је и владао се сасвим господски, баш као велики везир. Десно од њега столовао је ашчибаша, старински штедњак, чије је црвено ждрело вазда гутало цепанице. А отоман, с округлим јастуцима, башкарио се лево од креденца, сав мекан и услужан као и сваки евет-ефендија.

Ко би могао да угрози достојанство и богатство великог везира? Поврх чела носио је фину дуборезну чалму, налик спирали пужева кућице. А отмен кафтан ораховине боје зрачио је топлином. Имао је стари креденац стаклена вратанца као два продорна ока од биљуре. На полицама у њиховој дубини саживели су се медитерански и источњачки мириси и боје. Суви лаворов лист и струк босиљка. Заводљиви штапићи цимета. Мускатни орах. Месингана кутија с брикетима цигуре за белу кафу. Тамјан у порцеланској шатули. Млин за кафу од трешњевог дрвета. Сместио се ту и стони сланик као мале теразије, које на својим тасовима одмеравају со и бибер. (Велики зидни сланик од светлוצаве керамике био је баш изнад штедњака - да му сваког дана соли памет.)

У фиокама, тим широким рукавима креденца, почивао је прибор за јело, звани есцајг. Било је ту и убојитијег хладног оружја, касапских ножева, тучкова и сатара разних величина. Страшне су биле и направе за мучење воћа и поврћа – крцкалица за орахе, пљоснато ренде, рецкасти ножић за кувану цвеклу и опасна кукица, којом су вађене коштице из трешања и вишања. (Ко би помислио да ће и велики везир, овако богато наоружан, неочекивано да страда од душманске руке?!)

А кад стари креденац раскрили скуте свог кафтана, указивао се диван приказ једне над другом поређаних тацни, плитких и дубоких тањира од порцелана са цветном шаром и кобалтни сервис за белу кафу. (Шерпе, лонци и тигањи нису били у друштву ове крхке господе, већ у остави, због своје масивне трапавости.)

Такво кухињско устројство трајало је деценијама. А онда, паде и велики везир једног дана, изненада и трагично. Баш као што је наводно луди дервиш, а у ствари завереник, зарио бодожу у Мехмед-пашу Соколовића. На место старог креденца постављена је западњачка конструкција, позната као кухињски елементи. Годинама стечен висок углед великог везира срозан је у једном дану.

Бранка Ђурић

Из старог Ваљева

МАЛИ ВЛАДА

Правник, историчар и публициста Велибор Савић Берко у књизи о времену бешчашћа, цинизма и тираније „Солунци на ломачи“ исписао је део животне приче др Владимира Поповића „Малог Владе“ како су га Ваљевци из милоште звали али кога се у Ваљеву данас мало ко сећа.

Др Поповић рођен је 1876. год. у селу Влашко Поље, Кошмајски срез. Био је учесник Балканских ратова као и Великог рата. За заслуге одликован је Крстом милосрђа, Орденом Светог Саве и руским орденом Светог Светислава. Био је први управник окружне болнице у Ваљеву.

ПРВА ВАЉЕВСКА БОЛНИЦА
~ УЛИЦА КНЕЗА МИЛОША ~

Као сестрић Љубе Давидовића био је члан главног одбора Демократске странке. Он је један од најбољих ваљевских хирурга, у исто време познат као сиротињска мајка, многе Ваљевце лечио је бесплатно. После пензионисања бавио се лекарским позивом. Између 1930. и 1940. године имао је у садашњој улици Владе Даниловића приватну ординацију, 2 куће и хектар земље. На том месту сада се налази дечије обданиште.

Влада Поповић је после доласка Немаца 1941. године, Ваљевску болницу одвезао у Ужице где је била заробљена. Знајући немачки језик, јер је био бечки студент, објаснио је да су болесници цивили а јеврејске болеснике је спасао тако што је њиховим презименима додавао слова ић, или вић тако да нису одведени у логоре смрти.

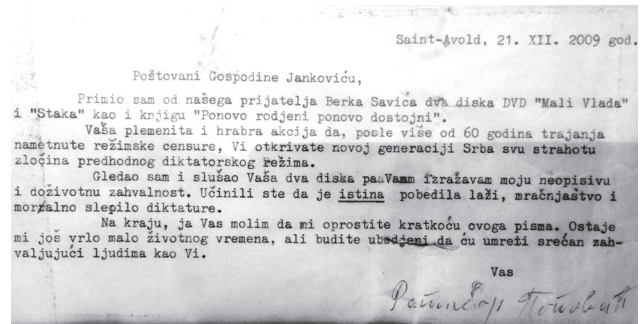
Био је председник Окружног одбора Равногорског покрета у Ваљеву поред адвоката Кајла Јевтића, др Раце Стефановића...

После доласка партизана у Ваљево дошло је до великог погрома, тада су многи страдали, било да им је суђено било да су убијени без суђења на тзв. пасјим гробљима.

Берко Савић ми је рекао: „Њега су убила двојица Ваљеваца чија имена знам, није за причу због потомака, убили су га моткама. Човек који је задужио Ваљево као хуманиста доживео је да га премлате и убију људи који су дошли на власт без милости као хорда која је рушила све пред собом“.

У ваљевском крају у то време страдало је око 4000 људи било да им је суђено било да су ликвидирани на други начин.

Доктор Поповић имао је ћерку Милу и синове Ратибора и Драгоша. Драгош је био једно време у четницима после рата на робији, Ратибор је био у заробљеништву а после у Паризу. Када је сазнао да истражујем страдање породице Поповић написао ми је кратко писмо у време када је имао 94 године.

Берко Савић је поднео захтев за рехабилитацију др Поповића и то је учињено решењем Окружног суда у Ваљеву бр. 34/07 од 29. 10. 2007. године.

Подсетимо њему су сву имовину одузели, породица је остала без ичега, ћерка Мила са мајком живела је у Београду као подстанар.

Ратибор је на Правном факултету докторирао пред рат, из логора на сајмишту депортован је у логор на граници Украјине и Пољске. По ослобођењу пребачен је у Француску где се оженио Францускином српског порекла. У својим сећањима је забележио:

„Мој живот и рад требало је да се обаве у Југославији у служби за добро народа и државе, уместо тога зли људи и догађаји учинили су да је породица Поповић заувек искорењена у Југославији, да је мој отац мучки убијен, да је мој брат био осуђен на вишегодишњу робију, да сам ја био лишен држављанства, лишен права да се поклоним пред очевим гробом, да сам лишен сваког наслеђа и сопствености у корист комунистичких пљачкаша“.

Др Влада Поповић је по казивању адвоката Пере Маринковић обавио преко 20.000 хируршких интервенција, лечио је рањене и болесне српске војнике на Крфу, Кајмакчалану и у пробоју Солунског фронта.

Снимак је са Солунског фронта.
Др Влада Поповић (седи лево) и американка –
представник Црвеног крста.

Познавао је латински, старогрчки, немачки и француски језик.

Садашње руководство Ваљева требало би једној од градских улица да додели име др Владе Поповића а на обданишту да постави спомен-плочу јер је то својим хуманитарним радом заслужио.

Живорад Јанковић

ТЕШНАРСКИ
ГЛАСОМЦА

ТАЈНА ХОТЕЛА ДРАГЕ СЕКУЛИЋА

Славен Радовановић

Ноћас сам рекао све о нашој породици мојој сестри Наталији. Рекао сам јој све о овом параноидном хохштаплерају, о убиствима, о гноју. Нарочито о гноју наше породице.

Мислим да је то био пуки случај, то моје мување тела, бауљање око витрине која се налазила покрај зида који дели моју од те собе у којој се све то дешавало. У ствари, једна врата, давно већ ван употребе, замандаљена за навек налазила су се између моје и те собе. Врата нису имала браву и била су закована. Из моје собе нису се видели трагови закивања и, вероватно, била су закована с друге стране. Те ноћи, неуобичајено касно, нешто сам тражио у витрини. Шта сам тражио – не сећам се, нити ћу се икада сетити, јер је то давно ишчезло из моје свести (могло би се рећи: још оног тренутка) када сам опазио приказ у соби до моје.

Био сам лицем зароњен у унутрашњост витрине, осећајући у ноздрвама задах тканине коју је начела влага, када се зачуо сасвим јасан женски кикот у соби до моје. – Био је то раскалшан смех блуднице: такве жене су ординирале у нашем хотелу с времена на време, неке од њих сам лично познавао, њихов блудни смех познао бих увек и на сваком месту, чак када би ми неко завезао очи – рекао бих по боји гласа којој од њих припада. Тај смех чуо сам први пут у животу, те ноћи у овој кући, у овом проклетом хотелу Драге Секулића – и он ме је ђаволски заинтересовао. Никада до тада нисам уходио своје родитеље, не зато што сам се плашио да би то моји прогласили психолошким хапшењем, већ једноставно зато – што нисам био способан за тако нешто: нисам могао да идем, био сам богаљ у обе ноге.

Као што рекох, чуо сам тај кикот. Разјарила ме је чињевица да витрину морам померити од зида ако хоћу нешто да видим. С њеним померањем у почетку ишло је тешко: правио сам буку, морао сам се опустити, схвативши: да ако ме тамо с друге стране чују – нећу ништа докучити о ономе што ме интересује.

Лагано, мало одморнији, прстима сам копао по ћошковицама витрине – слабо се померала, али се ипак померала: то ме је радовало и давало нову снагу. Учинило ми се: да они тамо

у другој соби само што нису изашли, па сам запињао понављајући у себи:

– Алекса, богаљу. Мораш видети блудне чини здравих! – док су ми плућа прскала од напора.

И коначно: угледао сам врата, постало ми је јасно зашто сам у време толиких ноћи јасно чуо понешто од будоарског дешавања. Прашина и паучина куљале су око мог знојног лица. Инсекте који су се цедили низ паучину на косу и руке ми, отресао сам без имало гађења и страха, све у жељи да видим нешто кроз распуклину где је некада била брва. Тада се нисам плашио паука већ сопственог дисања које је, чинило ми се, било искувише гласно. А онда: видео сам њу, госпоњу Златију Секулић, видео сам њено голо тело и кожу. Имао сам осећај да ће ми зенице исцурити на прашњавој дасци толико сам притискивао очи на напрслину врата. Сваку нијансу светлости препознавао сам на њеној, с обзиром на године, зачудо свежој белини коже. Видео сам: гомилу расутих новчаница око њених бутина и стола на коме је седела прекрштених, белих и глатких ногу, она их је дизала, грабила обема шакама и бацала по будоару вриштећи, а мени није било тешко да закључим: да је, поред своје наготе, била и пијана. Около ње седели су и смејали се непознати људи; понеко од њих спуштао је шаку на њено тело, а она се увијала и смејала, смејала! Обратио сам пажњу (колико год сам могао) на те људе, њихова свечана одела, цилиндри, лептир-машне, али – нисам их познавао. Они нису били из ове вароши.

(Сазнао сам то касније, они су били „свечани гости“ мога оца и матере – и они су били ти који су доносили велики новац нашем хотелу.)

Временом, постао сам уморан од тог тела које се у својој нагојности нуди свуда околу по тој соби. Једна црвена кожа на лобањи у облику круга оивичена ретком косом, деловало је као велика ружна рана тек заустављеног крвављења – и упадало ми је, сваки час, у зону мог видела – па се ја реших одмаћи од свега тог пасијет.

Намеравао сам да се дигнем с осећањем: да ни ово, као ни болести у мојој породици, није велико изненађење за ову кућу, за овај хотел; кад ли се подиже онај што је седео леђима окренут отвору кроз који сам гледао и чија ми је напола ћелава лобања, с венцем тршаве косе, била сметња да видим све оно тамо у пуној светлости – онда се та лобања померила у страну, као да ју је рука господња померила, а ја сам видео нешто у што дуго нисам могао да поверујем.

Међу оним старцима видео сам: црвено, задригло лице од алкохола, огромне водњикаве очи које су се цериле, ужарен задригло врат на коме је кожа испод браде олабављено висила. Видио сам и његове раскречене ноге и заваљен труп из кога су избијали задовољство и ситост, раздрљену кошуљу из чије је крагне провирило парче каучука и мокру од зноја косу и његову пуну дебелу шаку која је сваки час посезала за великом чашом вина – видео сам: Драгу Секулића! Те ноћи, све до зоре дуго сам заривао нокте у лице своје, питајући се: да ли је то могуће?!

Из ноћи у ноћ померао сам витрину, али они нису више оргијали у тој соби или уопште нису више долазили? Не знам. У току једне ноћи, кад сам покренуо витрину не бих ли их видео, па како их нисам угледао (ко зна који пут до тада) помилио сам: – Ти лудиш, Алекса, ти никада ништа ниси видео!

Ипак, једнога дана у шанкерају хотела, дошли су – помињали су неке послове и обавезе које имају да заврше овде у вароши, дуго пили доле у сали хотела – и у току ноћи отишли. Ја сам се коначно уверио (у акценту њиховог говора лежала

је оностраност или неки други у близини град): нису били из наше вароши.

– Алекса, дошао је неки трговац на конак, само да га видиш! Исти наш Душан! Ама, исти!

– Где ће да преноћи?

– Па у гостинској соби, А где би?

– У соби до моје?

– У соби до твоје. Што питаш?

– Ништа. Онако. – Тај разговор са сестром десио ми се одмах непосредно после оних призора које сам видео. Још исте ноћи био сам спреман за гледање; довољно сам одмакао витрину, а доле у хотелу вечера се још није била завршила. Не знам да ли је трговац лично на мог покојног брата: била је слаба светлост кад је он ушао у своју собу. Неко га је пратио, тромим корацима, све до самих врата најмљене собе, тај је носио петролејку и њоме осветљавао собу са њеног прага. Чудило ме је: како баш овог тренутка да у вароши нестане светла? Али сам исто тако знао: да се Драго зна предобити, украсти и слагати – све урадити само да заради.

Трговац је легао, ја сам чекао и чекао, чекао, али ништа није било од призора – ништа се није десило. Не знам колико је прошло времена када сам кренуо према кревету, био сам уморан, хтео сам да легнем и да све то отерам дођавола. Изненада, зачуо сам тихо шкрипање на гостинској соби, било је нечег страшно подмуклог у тој шкрипи врата, претрнуо сам, схвативши: да неко тајно улази у трговчеву собу. Одмах, мада са малим оклевањем, вратих се према отвору, односно враћах се, али нисам до њега ни дошао, кад до мене допреше неуобичајени шумови, ја застадох у бауљању – ни смеха, ни речи, само тихи кораци и, она подмукла, шкрипа врата. А потом: јасан звук ударца, један па још један и потом – мир.

Ослушкивао сам: онај чудни мир још је трајао. Онда сам чуо неколико брзих корака и нечије шапутање. Када сам коначно стигао иза витрине и подигао око до изваљене браве, видех: празан порастурен кревет, Луку (био је савијен и леђима ми окренут) и оца како нешто тешко и велико у ћебету

носе напоље из собе, док је матер у бадемастом шлафроку стајала повише њих, на прагу, са лампом у руци из које се расипала мршава светлост. Госта више нисам видео, а питао сам се: шта ли би то њих троје могло да раде у глуво доба ноћи? Затим сам се окренуо и стао да бауљам према вратима моје собе – хтео сам да изађем напоље. Чуо сам их и страшни су ми били ти чудни шумови спорих корака под тежином у ћебету и шкрипа басамака испод њих и њихово стењање што се мешало са батом корака. Били су већ прилично поодмакли – када сам некако испузао из собе и дошао до ивице гелендера и, могао сам, између његових дрвених решетки на огради, видети доле у дну приземља, на улазу у подруме хотела, како понад три ноћне главе лелуја танана светлост и расипа се, пршти по мраку унаоколо – и чути глас очев: „Лука, ашов и пијук!“

И док је до мојих очију, горе у врху басамака, допирала само танана пруга светлости, ја чујем: копање у подруму, а речи – „ашов и пијук“ – постају ми све гласнији, а оно у подруму, онај чин све јаснији, па ми се чини: да се од тих речи и од тог копања руши проклети хотел Драге Секулића и да, заједно с њим, одлазим и ја у црну раку без дна.

После много, много времена од оне проклете ноћи кад сам сазнао за тајне чини мојих најближих – у свим мојим ноћима као да чујем: некакво пиштање испод патоса у мојој соби које се, с времена на време, претвара у цвиљење – а оне речи: „ашов“ и „пијук“ сикћу као разјарене змије у парењу.

Ево, одавно је дан. Чујем: неко корача према мојој соби. То ми вероватно Јулија доноси доручак, јер ја већ одавно одбијам да са њима заједно једем.

Остаје ми још ово да кажем и да забележим: Хотелски гости и даље долазе. Драго Секулић је и даље утицајан човек у овој проклетој вароши. Ја немам храбрости да све то изнесем пред лице света: Сви смо ми овде пустиња.

(Тајна хойшела Драге Секменђије, Руковет, Суботица, год. XXIII, бр. 7-8, стр. 478-481)

Поједини медији се њирде ДА НАРОД ПОСТАНЕ СТОКА

Пре него што су такозвани западни медијски формати стигли на наше просторе имао сам прилику пре 30 година да их пратим у САД, тачније из Њујорка.

У то време садашњи председник САД Доналд Трамп у ударним вестима показивао је на њујоршком доку салоне и лифт скупоцене јакте коју је поклонио тадашњој супрузи. Било је то у предвечерје рушења Берлинског зида и стварања новог светског поретка. Ни сањао нисам да ће површност америчке публике тако брзо прећи океан и стићи до нас, да ће овладати нашим медијским простором и да ће преко таблоидних формата великог брата, фарме... уништити оно што смо имали у забавном и културно-образовном програму.

Глумац Лане Гуговић има једноставно објашњење: „Састав публике је такав да је највише неписмених и полуписмених, остали су академици и у складу са тим бирају се одговарајући уредници. Па не може академик да препозна таквог, него неписмени уредник.“

Тако је нажалост и у Ваљеву. После приватизације Радио Ваљева, РТВ Ваљево... нестале су редакције које су у сваком тренутку биле мобилне, спремне на све изазове. Сетимо се земљотреса са епицентром на Маљену, НАТО бомбардовања и културно-образовног, не само информативног, програма на Радио Ваљеву, јер је уређивачка политика била како спасити ментално здравље слушалаца који су се налазили у склоништима или на борбеном положају.

Неко се својски потрудио да све то заборавимо, да се новинарством бави ко другог посла нема, да слушамо марксисте преобучене у шињеле „каки“ боје, због изанђалости, као да никада нису учествовали у намештању анкета заклоњени студенстким радовима, ауторима песмица о Титу које су писали када је умро, као млади радници-самоуправљачи. У Крушику хваљени од руководећих људи Партије, тада Савеза комуниста, касније новонасталих странака, за лажи и делимичне истине, па све до онога који је чупао радијаторе у Радио-Ваљеву после приватизације а за главног противника је одабрао и име јој дао „пијачна барометарка“, преузимајући при томе и њен модел накардног писања. Ту је и незаобилазна „Гица“ из мапетовског програма и многи други чије писање је подједнако навијачко и ових година добија сличност са дискусијама укућана на фарми великог брата са брдом информација за које лекари вероватно имају стручну дијагнозу.

Милован Бркић власник и уредник Таблоида искрен је, бар кад је назив његових новина у питању, и када говори како је крајем 90-тих година преносио паре из Будимпеште и у Медија центру плаћао новинаре за лажи и дезинформисање. О томе пише и Тим Маршал у својој књизи „Игра сенки“. Морам поново погледати амерички филм „Ратом против истине“, са Робертом Де Ниром и Дастином Хофманом у главним улогама, који по некима осликава моћ коју имају медији у савременом друштву. Ако је јасно да смо сведоци прерасподеле моћи и стварања најновијег светског поретка, мени бар остаје нејасно ко сада финансира медијски пројекат „да народ постане стока“?

ИСПРАВКА

У прошлом броју *Тешњарској гласоноши*, у тексту Томислава Јованчића „Тешњар и тешњарске кафане када то више нису биле“ техничком омашком изостављен је део текста:

„... Марш на Дрину, будући на свакојечерње присуство плејаде сјајних глумаца на челу са Александром Ацом Гаврићем. Програм би отварао Миле Лисац, валцер плесом са хармоником док свира и пева предратни шлагер Веронику, што је био посебан „сувенир“ Малог Париза, да би наставак имао свој препознатљив сценарио и трајање до отказа. Недуго после наведеног, Миле Лисац се повукао са својом капелом, а музички програм је преузела и организовала госпођа Рада Грачанин, која је свирала виолину са оркестром нижег квалитета, што је потрајало пар година до потпуног утихнућа и нестанка имица који је пратио Мали Париз.“

И поред свих напора и улагања, да кафану и читаву спратну зграду президају, власницима није успело да простор некада познате кафане врате у власништво.“

Извињавамо се аутору за ненамерну грешку.

ТЕШЊАРСКИ ГЛАСОНОША

ГРАД ВАЉЕВО

Уредник
Живорад Јанковић

Редакција
Бранка Ђурић, Мирослав Мандић, Зорана Станојевић

Уредник фотографије
Жељко Бошковић

Технички уредник
Алекса Томић

Тираж
1000

Штампа
Импresiон, Ваљево

ИЗЛАЗИ У ДАНЕ ТЕШЊАРСКИХ ВЕЧЕРИ